

Uchwała Nr VIII/55/2015
Rady Gminy Jabłonna
z dnia 29 kwietnia 2015r.

w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów
Społecznych na lata 2015-2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 poz. 594, poz. 645, poz. 1318; z 2014 r.poz.379, poz. 1072) i art. 17 ust. 1.pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 poz. 163) Rada Gminy uchwała co, następuje:

§ 1. Uchwala się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w brzmieniu załącznika do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jabłonna.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Witold Modzelewski

Uzasadnienie
do Uchwały nr VIII/55/2015
Rady Gminy Jabłonna
z dnia 29 kwietnia 2015r.

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 163) nałożyła na Gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015- 2021, to plan zamierzeń pokazujący kierunki rozwoju pomocy społecznej na terenie Gminy Jabłonna. Dokument ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu poprawy tych stanów rzeczy, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania samorządowych i pozarządowych instytucji rozwiązujących podstawowe kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb osób i rodzin wymagających wsparcia. Stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów lokalnych polityki społecznej. Otwiera możliwości ubiegania się o środki pozabudżetowe dla instytucji i organizacji społecznych. Wykonanie tego dokumentu zależy od wielu instytucji i zewnętrznych czynników.

Przewodniczący Rady Gminy

Witold Modzelewski

RADA GMINY
05-110 JABLONNA
woj. mazowieckie

Załącznik
do uchwały Nr VIII/55/2015
Rady Gminy Jabłonna
z dnia 29 kwietnia 2015r.

Przewodniczący Rady Gminy
Witold Modzelewski

GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
2015-2021

„Jacek Kuroń jeszcze, kiedy nikt nie zdawał sobie w pełni sprawy z ogromnych kosztów transformacji systemowej pomyślał m.in. o tanich i darmowych obiadach, jako jednej z najprostszych i najszybciej podanych form pomocy biednym.

Bieda bowiem dotyka ludzi z różnych przyczyn i w bardzo różny sposób. Wynika z bezradności osób samotnych, starych, bezdomnych ale także z chwilowej lub trwałej dysfunkcji rodziny. Ktoś w niej traci pracę, staje się inwalidą lub pojawia się domu dziecka specjalnej troski.

Joanna Staręga-Piasek

Spis treści	1
Wstęp	2
1. PROCEDURA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	4
1.1. Podstawa prawna systemu pomocy społecznej w Polsce.	4
1.1.1. Ustawa o pomocy społecznej	4
1.1.2. Ustawy regulujące system pomocy społecznej	7
2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE JABŁONNA	10
2.1. Charakterystyka Gminy Jabłonna.	10
2.2. Problemy społeczne z perspektywy Ośrodka Pomocy Społecznej.	17
2.2.1. Bezrobocie	18
2.2.2. Niepełnosprawność, długotrwała choroba.	19
2.2.3 Wykluczenie społeczne.	21
2.2.4. Kwestia dzieci i rodzin dysfunkcyjnych, problemowych ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niepełnych i wielodzietnych objętych pomocą społeczną	24
2.2.5 Starość	26
2.2.6. Uzależnienia	29
2.3. Najważniejsze problemy społeczne w gminie	31
2.3.1 Przemoc w rodzinie	33
2.3.2 Wsparcie rodziny	35
2.3.3 Atuty i potencjał rozwojowy oraz słabe punkty gminy.	36
2.3.4 Szczególnie narażone grupy społeczne.	37
2.3.5 Podmioty pomagające w rozwiązywaniu problemów społecznych.	37
2.3.6 Kwestie uznane za najistotniejsze w strategii.	37
2.3.7 Analiza SWOT.	38
2.3.8 Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych.	46
2.4. Podsumowanie części diagnostycznej.	47
2.5 Ocena zasobów pomocy społecznej – budżet pomocy społecznej	48
3. PROGRAMOWE DZIAŁANIA, MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	53
3.1. Misja	53
3.2 Cele strategiczne	54
3.3. Monitoring i wdrażanie strategii.	61
3.3.1. Monitoring i ewaluacja.	61
Podsumowanie	63
Bibliografia	64
Odesłania	65

WSTĘP

Literatura wskazuje, że pomoc społeczna stanowi jedną z najstarszych form działań zaliczanych do polityki społecznej. Przechodząc długą ewolucję wyprzedziła ona znacznie powstanie innych technik zabezpieczenia społecznego. Polityka społeczna jest to przy tym sfera działania państwa oraz innych ciał publicznych i sił społecznych, która zajmuje się kształtowaniem warunków życia ludności.

Polityka społeczna jest powołana do zaspokajania potrzeb ludzkich w tym szerokim zakresie który decyduje o funkcjonowaniu jednostek a przez to o prawidłowym rozwoju całego społeczeństwa oraz lokalnej społeczności.

Praca na rzecz społeczności lokalnej polega na aktywnym angażowaniu w sprawy dotyczące ich życia i skupia się na relacji pomiędzy indywidualnymi osobami, a grupami i instytucjami kształtującymi ich codzienne doświadczenia. Jest to proces polegający na rozwoju, będący doświadczeniem zarówno zbiorowym, jak i indywidualnym. Proces ten bazuje na przekonaniu o równości i partnerstwie między wszystkimi zaangażowanymi stronami i ma umożliwić dzielenie się umiejętnościami, świadomością, wiedzą i doświadczeniem w celu doprowadzenia do zmiany.

Model społeczności lokalnej przedstawia poniższy wykres.

Potrzeba opracowania strategii w zakresie polityki społecznej wynika z konieczności zaplanowania skoordynowanych działań, które w określonej przestrzeni, czasie i sytuacji społeczno - gospodarczej, przy uwzględnieniu środków, jakie będą do dyspozycji, a także możliwych do uruchomienia regionalnych zasobów, wywołają oczekiwane efekty.

Wychodząc naprzeciw wyzwaniom, strategia ma się przyczyniać do poprawy warunków życia mieszkańców. Powinna dać odpowiedź na pytanie jak, uwzględniając bieżącą sytuację społeczną i problemy oraz aktualne uwarunkowania zewnętrzne, optymalnie wykorzystać wszystkie istniejące szanse na rzecz intensyfikacji postępu społecznego.

Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Zamieszczone w dalszej części informacje stanowią diagnozę aktualnej sytuacji i stanu, który w niektórych kwestiach jest zadowalający, zaś w innych wymaga zinterdyscyplinowanych i kosztownych działań na rzecz lokalnego społeczeństwa. Strategia rozwiązywania problemów społecznych odnosi się do przeciwdziałania konkretnym kwestiom społecznym i dotyczy spraw: bezrobocia, niepełnosprawności, wykluczeniu społecznemu, osób starszych, rodzin dysfunkcyjnych, spraw dzieci i młodzieży, kwestii mieszkaniowej, ochrony zdrowia, edukacji.

Osiągnięcie określonych celów w strategii będzie wymagało ścisłej współpracy licznych podmiotów społecznych. Bez wątpienia dużą pomocą byłaby także możliwość skorzystania z doświadczeń i wsparcia materialnego Unii Europejskiej. Zawarte dane w strategii w sposób przejrzysty i systematyczny pozwolą zapoznać się z aktualną sytuacją oraz problemami lokalnych władz w zakresie problematyki społecznej.

Strategia została opracowana na lata 2015- 2021

1. PROCEDURA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE JABŁONNA.

1.1. Podstawa prawna systemu pomocy społecznej w Polsce.

1.1.1. Ustawa o pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych które nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2 ust. 1 ustawy).

Uchwalona w 2004 r. ustawa wprowadziła m.in.:

- kryterium uprawniające do pomocy społecznej.
- gwarantowany zasiłek okresowy,
- kontrakt socjalny - pozwala na realizowanie pracy socjalnej w szerszym zakresie niż to miało miejsce dotychczas i umożliwia wyzwolenie aktywności własnej klientów pomocy społecznej. Kontrakt socjalny ma również obligować do szerszego rozwoju niepieniężnych form, które z perspektywy realizatorów pomocy społecznej w tym pracowników socjalnych są ważniejsze w przezwycięzeniu trudnej sytuacji niż samo świadczenie pieniężne.

Obowiązująca do chwili obecnej ustawa zastąpiła wcześniejsze regulacje, próbując wyjść naprzeciw zmieniającym się problemom społecznym. Przyjęte w ustawie o pomocy społecznej rozwiązania mają swoje potwierdzenie w uchwalonej w 1997 r. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, która w art. 71 ust. 1 stanowi, iż rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne oraz niepełne mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.

Ustawa o pomocy społecznej jest aktem prawnym który w sposób wyczerpujący reguluje tytułową problematykę. Nie wskazuje bowiem na jakiegokolwiek wyłączenia czy też wyjątki w zakresie nią objętym.

Z punktu widzenia zasad tworzenia prawa jest to rozwiązanie jak najbardziej poprawne gdyż akt normatywny nie powinien pozostawiać poza zakresem swego unormowania istotnych fragmentów dziedziny, której dotyczy. Oczywiście należy mieć na uwadze, że źródłem prawa pomocy społecznej są też akty wykonawcze wydane na podstawie delegacji ustawowych. Ponadto w sprawach nieuregulowanych w ustawie o pomocy społecznej stosuje się odpowiednio przepisy innych aktów prawnych, w szczególności kodeksu postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r.

Zadania pomocy społecznej w gminie wykonują jednostki organizacyjne - ośrodki pomocy społecznej. Zadaniem pracowników socjalnych zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jabłonce jest:

- wspomaganie osób i rodzin wymagających pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej,
- współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi, mające na celu rozwijanie w nich zdolności do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów,
- organizowanie różnego rodzaju form pomocy, a także udział w rozwijaniu infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym,
- zapobieganie procesowi marginalizacji społecznej osób i grup, a także przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom w środowisku lokalnym.

Przy wykonywaniu zadań pracownik socjalny jest zobowiązany do kierowania się zasadami etyki zawodowej, zasadą dobra osób i rodzin, którym służy poszanowanie ich godności i prawo tych osób do samostanowienia. Ponadto udzielać im pełnej informacji o przysługującym im świadczeniach i dostępnych formach pomocy. Dochowywać tajemnicy wykonując obowiązki służbowe, także po ustaniu zatrudnienia, chyba że działa to przeciwko dobru osoby lub rodziny.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest długofalową wizją działań wiodących do osiągnięcia priorytetowych celów i dokonania trwałej zmiany społecznej przez różne podmioty publiczne i niepubliczne współpracujące ze sobą na rzecz dobra wspólnego mieszkańców danej gminy. Istnieją akty prawne nakładające obowiązek stworzenia i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym stanowi: „Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone na rzecz innych podmiotów”. Zgodnie z ustawą do gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym sprawy z zakresu ochrony zdrowia, pomocy społecznej, gminnego budownictwa mieszkalnego, edukacji publicznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, kultury fizycznej i turystyki. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.: "Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka".

Zadanie pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- prowadzeniu i rozwijaniu niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- pracy socjalnej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, (art. 3. ust. 1).

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu;

- 1) ubóstwa,
- 2) sieroctwa,
- 3) bezdomności,
- 4) bezrobocia,
- 5) niepełnosprawności,
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- 7) przemocy w rodzinie,
- 7a) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- 10) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt. 1 lit. c lub d ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.
- 11) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- 12) alkoholizmu lub narkomanii,
- 13) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- 14) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Przepis przykładowo wymienia powody udzielania osobom i rodzinom pomocy społecznej. Są to jednocześnie kryteria dysfunkcji, które powinny spełniać osoby i rodziny ubiegające się o pomoc i z niej korzystające. Często jest przy tym tak, że wobec jednej osoby lub rodziny następuje zbieg różnych niekorzystnych okoliczności degradujących materialnie i moralnie.

1.1.2. Ustawy regulujące system pomocy społecznej

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność zwrócenia uwagi na inne akty prawne, które mają istotny wpływ na tworzenie strategii i rozwiązywanie problemów społecznych w przyszłości. Są to m.in.: **Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym** (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.). Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również naprzeciw postulatom organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem. Ustawa kładzie nacisk na edukację i aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także na wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Regulacja ta ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców.

Tym osobom ta ustawa oferuje zatrudnienie socjalne w Centrach Integracji Społecznej lub jako wspierane zatrudnienie socjalne u przedsiębiorców, bądź w ramach własnej działalności gospodarczej w formie spółdzielni socjalnych.

Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu. Wsparcie może polegać na skierowaniu danej osoby przez Powiatowy Urząd Pracy do pracy u przedsiębiorcy. W tej sytuacji pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia danej osoby przez okres krótszy niż 12 miesięcy, zaś Powiatowy Urząd Pracy do refundowania ze środków Funduszu Pracy przedsiębiorcy części wynagrodzenia przez 12 miesięcy.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 114) regulująca nowy system poza ubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej. Zamiast, tak jak dotychczas szeregu różnych, niezależnych od siebie świadczeń ustawa ta wprowadza tylko jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, które zastępują obecne zasiłki i świadczenia.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 Nr 231 poz. 1375 z późn. zm.). Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne,

fundacje, samorządy zawodowe. Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- 1/promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- 2/ zapewnianiu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- 3/ kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2014 poz. 1118 z późn. zm.)

Uchwalona w dniu 24 kwietnia 2003 r. ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to: prowadzenie działalności pożytku publicznego, uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane, nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat. Ustawa precyzuje zobowiązania korzystających wobec wolontariuszy, określa zasady i warunki ubezpieczenia ochotników, zakres i sposoby przygotowania wolontariuszy do bezpiecznego wykonania pracy.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.). Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4[1] ust 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”.

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z 29 lipca 2005r. (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 124 z późn. zm.) zawiera szereg definicji zjawisk związanych z uzależnieniem od narkotyków. Uzależnienie od środków odurzających lub środków psychotropowych w rozumieniu wspomnianej ustawy to zespół zjawisk psychicznych lub fizycznych wynikających z działania tych środków lub substancji na organizm ludzki charakteryzujący się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji w celu doznania ich wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem.

- Osoba zagrożona uzależnieniem to osoba, u której zespół zjawisk psychicznych i oddziaływań środowiskowych stwarza wysokie prawdopodobieństwo powstania zależności od środków odurzających lub substancji psychotropowych, albo osobę sporadycznie używającą środki odurzające lub substancje psychotropowe albo środki zastępcze.

- Osoba uzależniona to taka, która w wyniku nadużywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych albo używania ich w celach medycznych, znajduje się w stanie uzależnienia od tych środków lub substancji.
- Rehabilitacja to działania prowadzone w celu przywrócenia sprawności fizycznej lub psychicznej, obniżonej lub utraconej z powodu narkomanii
- Readaptacja natomiast to działania w celu przygotowania do warunków zewnętrznego środowiska społecznego lub zawodowego osoby, która w wyniku narkomanii wykazuje zaburzenia adaptacji do środowiska.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) wprowadza definicję przemocy w rodzinie stanowiąc, że jest to: "jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny a także osób wspólnie zamieszkujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą".

Zdefiniowanie tak złożonego zjawiska jak przemoc w rodzinie jest zadaniem niezwykle trudnym. Definicja przyjęta przez ustawę zawiera kilka istotnych elementów. Po pierwsze wynika z niej, że za przemoc w rodzinie może być uznane pojedyncze działanie (jeden czyn). Po drugie jest ona na tyle "nieostra", że mówi o naruszeniu przez sprawcę prawa, nie precyzując, o jakie prawa chodzi. Wprowadza również dodatkowe wskazanie na dobra osobiste.

Wadą tej definicji jest brak odniesienia do motywacji sprawcy, osoby naruszającej konkretne prawa. Definicja stanowi jedynie, że działanie lub zaniechanie ma być umyślne. Należy sobie zadać pytanie, czy rodzic bijący dziecko, z tego powodu, że "chce je wychować na porządnego obywatela, tak samo jak on był wychowany", działa umyślnie? A jednocześnie takie zachowanie stanowi naruszenia prawa do nietykalności cielesnej, jakie ma każdy człowiek.

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji Strategii istotne mogą być ustawy i akty wykonawcze z zakresu ochrony zdrowia, oświaty, edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Opracowując lokalną strategię rozwiązywania problemów społecznych uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych.

Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do Unii Europejskiej, której polityka społeczna opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzenia systemu zabezpieczenia społecznego powyższe zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązania.

2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE JABŁONNA

2.1. Charakterystyka Gminy Jabłonna.

Gmina Jabłonna leży w centralnej części Mazowsza, w obszarze Kotliny Warszawskiej, w dorzeczu Wisły. Region Mazowsza, w którym położona jest gmina Jabłonna niemal nie ma jezior – największe znaczenie mają sztuczne zbiorniki, z których jeden – Zalew Zegrzyński – sąsiaduje z gminą Jabłonna.

Gmina leży w województwie mazowieckim, w powiecie legionowskim. Graniczy z miastem Warszawą (dzielnicą Białołęka), miastem Legionowo, gminą Wieliszew i miastem Nowy Dwór Mazowiecki.

Miejscowość Jabłonna, stanowiąca centrum gminy, leży przy drodze krajowej nr 61, na trasie Warszawa – Augustów

Znaczna część obszaru gminy Jabłonna wchodzi w skład Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Na terenie gminy usytuowane są cztery rezerваты przyrody. Na terenie gminy znajduje się także pole golfowe w Rajszewie – pierwszy tego typu pełnowymiarowy obiekt na Mazowszu.

Herb gminy Jabłonna to tarcza, podzielona na trzy części. W górnym złotym polu znajduje się ukorzeniona jabłoń z czerwonymi jabłkami. W dolnej części, na zielonym tle, na polu prawym półtrzcica złotego krzyża, na lewym – pastorał.

Pastorał jest symbolem związków gminy z władzą kościelną – mocno zakorzenionych historycznie. Tereny gminy podlegały wszakże biskupom płockim aż do 1774 roku. Lokacja dwóch najważniejszych miejscowości gminy- Jabłonna i Chotomowa – odbyła się w 1418 roku z rąk biskupa płockiego Jacka z Korzkwi.

Gmina posiada dwie flagi: zwykłą, w której prostokątne pole podzielone jest na trzy części: żółty trójkąt równoramienny i dwa równoległe pasy. Górny jest czerwony, dolny zielony.

Flaga uroczysta, to flaga zwykła wzbogacona o insygnia z herbu.

Korzystne położenie gminy, w pobliżu aglomeracji warszawskiej, duża ilość terenów zielonych i leśnych powoduje dynamiczny rozwój gminy, powstają tu nowoczesne osiedla w atrakcyjnym, współczesnym stylu architektonicznym.

Gmina Jabłonna usytuowana jest pomiędzy trzema dużymi ośrodkami miejskimi - Legionowem, Nowym Dworem Mazowieckim, Warszawą. Obszar Gminy wynosi ok. 6470 ha, a znaczną jego część stanowią kompleksy leśne zgrupowane w dwa zespoły- Lasy Chotomowskie i Lasy Legionowskie, rezerwaty oraz Las Buchnik. Według stanu na dzień 31.12.2014 r. liczba ludności wynosiła 16.640 osób. Strukturę administracyjną gminy Jabłonna przedstawia tabela:

SOŁECTWO	LICZBA LUDNOŚCI
Boża Wola	374
Chotomów	5365
Dąbrowa Chotomowska	659
Jabłonna	8202
Janówek II	173
Rajszew	526
Skierdy	826
Suchocin	230
Trzciany	196
Wólka Górská	54

Statystyka mieszkańców wg wieku zgodnie ze stanem na dzień 31.12.2014 r. przedstawia się następująco:

Przedział wiekowy	Ogółem liczba osób	Mężczyźni	Kobiety
Dzieci i młodzież do 18 lat	4344	2253	2091
Dorośli w wieku produkcyjnym	10426	5208	5218
Dorośli w wieku emerytalnym	1862	592	1270

Powyższa tabela wyraźnie wskazuje, że **63 %** procent wszystkich mieszkańców gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym, to daje duże możliwości dla rozwoju gminy zarówno w aspekcie infrastruktury społecznej jak i lokalnej.

Zestawienie liczby ludności w latach 2012 - 2014 na terenie Gminy Jabłonna na podstawie statystyk Urzędu Gminy Jabłonna przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Liczba ludności		
	2012	2013	2014
Lata	2012	2013	2014
Liczba ludności	15907	16271	16640

Jak wynika z powyższej tabeli liczba ludności od roku 2012 do roku 2014 zwiększyła się 4,4% .

Do głównych czynników kształtujących liczbę ludności należą przyrost naturalny i migracje. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące tych zagadnień w latach 2012-2014 na podstawie statystyk Urzędu Gminy Jabłonna.

Rok	2012	2013	2014
Urodzenia	241	225	198
Zgony	89	94	94
Napływ ludności	523	528	552

Z tabeli wynika, że liczba urodzeń zmniejszyła się od roku 2012 do 2014 o 17,8 %.

Na terenie Gminy Jabłonna są dwie szkoły podstawowe, gimnazjum publiczne, dwa gminne przedszkola oraz cztery placówki służby zdrowia działające na terenie gminy Jabłonna, Komisariat

Policji w Jabłonie, Gminne Centrum Kultury i Sportu, Gminna Biblioteka Publiczna, Straż pożarna, kluby sportowe oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Przedszkola na terenie gminy Jabłonna ukierunkowane są na sprawowaniu opieki nad dziećmi odpowiednio do ich potrzeb oraz możliwości przedszkola. Współdziałanie z rodziną poprzez wspomaganie rodziny w wychowaniu dzieci, rozpoznawanie możliwości rozwojowych dziecka, w miarę potrzeby podjęcie wczesnej interwencji specjalistów oraz przygotowanie do nauki szkolnej poprzez organizowanie spotkań ze specjalistami z różnych dziedzin, prowadzenie spotkań z aktywnym udziałem rodziców.

Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie gminy Jabłonna winny zapewnić organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ryzykiem, pomóc im w nauce szkolnej, szkolenia rodziców, nauczycieli, młodzieży i dzieci w zakresie szkodliwości narkomani i alkoholizmu w celu wzrostu świadomości szkodliwości tych zjawisk, przeciwdziałać ich rozszerzaniu się, zapobiegać tragediom osobistym i rodzinnym. Rozwinięcie działalności informacyjnej, rozpoznawczej i szkoleniowej rodziców, wychowawców, młodzieży i dzieci w zakresie wczesnego ujawniania zjawisk o charakterze patologicznym.

Komisariat Policji w Jabłonie obejmuje swym zasięgiem działania teren dziesięciu sołectw. Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność Gminy Jabłonna. Komisariat Policji w Jabłonie pełni bardzo ważną rolę w budowaniu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, gdyż dzielnicowi mają ciągły kontakt z mieszkańcami gminy i mogą zareagować odpowiednio wcześnie na sygnał ze strony środowiska.

Zakłady opieki zdrowotnej realizują zadania poprzez zapobieganie chorobom i urazom, wczesne wykrywanie chorób, leczenie, badania diagnostyczne, leczenie ambulatoryjne w domu chorego w ramach pomocy doraźnej, pomoc pielęgniarską, opiekę nad kobietą w okresie ciąży oraz opiekę lekarsko-ginekologiczną, opiekę profilaktyczną, leczenie stomatologiczne.

Gminne Centrum Kultury i Sportu wykonuje na terenie Gminy Jabłonna zadania z zakresu działalności kulturalnej i sportowej poprzez:

- integrowanie lokalnej społeczności wokół tradycji, dziedzictwa narodowego i regionalnego oraz jego polaryzację,
- edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego,
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła artystycznego i ludowego,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego sportu,
- organizację aktywnego uczestnictwa dzieci i młodzieży w kulturze fizycznej,
- organizację rekreacji ruchowej, w tym kształtowanie aktywnego wypoczynku poprzez działania z zakresu kultury fizycznej.

Dodatkowym celem Centrum jest aktywizacja ludzi młodych oraz społeczności lokalnej i ożywienie lokalnego rynku pracy poprzez tworzenie warunków umożliwiających dostęp do szerokiej informacji z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informatycznych ułatwiających mieszkańcom poruszanie się po rynku pracy.

Na terenie gminy Jabłonna działa **Gminna Biblioteka Publiczna oraz jej filia w Chotomowie**, której zasadniczą działalnością jest gromadzenie, opracowywanie i wypożyczanie książek,

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Na podstawie art. 110 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zadania pomocy społecznej w gminach wykonują jednostki organizacyjne - ośrodki pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonie został powołany uchwałą nr 15(II)90 Rady Gminy Jabłonna w dniu 20 czerwca 1990 r.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonie jest jednostką organizacyjną gminy powołaną w celu wykonania zadań własnych i zleconych zgodnie z ustawami:

- ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 163)
- ustawą o dodatkach mieszkaniowych z dnia 21 czerwca 2001 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 966 z późn. zm.)
- ustawą o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003r. (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 114)
- ustawą z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2012 r. poz. 1228 z późn. zm.)
- ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2015 r. poz. 332)

- ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.)

- ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne w zakresie dodatku energetycznego (Dz.U. z 2012 r. poz. 1059 z późn. zm.)

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonce realizuje programy Karta Dużej Rodziny 3+ w gminie Jabłonna (Uchwała nr XXXV/371/2013 Rady Gminy Jabłonna z dnia 25 września 2013 r.) oraz ustawa o Karcie Dużej Rodziny z dnia 5 grudnia 2014 r. o zasięgu ogólnopolskim adresowane do rodzin wielodzietnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1863).

Praca socjalna należy do podstawowych zadań pomocy społecznej. Jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna jest świadczeniem która jest realizowana w ośrodkach pomocy społecznej przez pracowników socjalnych którą należy objąć osoby i rodziny niezależnie od posiadanego przez nie dochodu.

Pracownicy socjalni pomagają nie tylko osobom dorosłym lecz także dzieciom, które żyją w rodzinach zmarginalizowanych w zasadzie pozostawione same sobie. Dzieci te mają głębokie problemy emocjonalne, znaczne deficyty rozwojowe, z niską samoocena i brakiem wiary we własne możliwości. Pracownik socjalny pomagając osobie dorosłej i dzieciom powinien mieć świadomość komu pomaga, nie może ulegać pokusie narzucenia swoich racji i rozwiązań , bo przecież niezbędnym warunkiem skutecznej pomocy jest właściwe zrozumienie problemów osoby której pomaga. Pracownik socjalny powinien mieć świadomość, że jego wsparcie nie może naruszać suwerenności danej osoby, bo to ona w ostateczności decyduje o swoim życiu.

Osoba korzystająca z pomocy musi przyznać sama przed sobą, że sobie nie radzi, nie jest w stanie rozwiązać swoich problemów, szuka pomocy i „musi korzystać z czyjejś łaski” jest już dla potrzebującego upokorzeniem. To z kolei potęguje dyskomfort i poczucie niewielkiej wartości, a także utraty wiary we własne siły prowadząc do nieufności względem tych, którzy niosą pomoc. Osoba taka czuje się gorsza, a jednocześnie zależna od osoby pomagającej, której dość łatwo przypisuje się negatywne cechy: arogancję, pychę i pogardę. Stąd bardzo ważna jest postawa pracownika socjalnego, czy pomagając nie stwarza sytuacji poniżającej i nie pokazuje w ten sposób pogardy tym którym pomaga.

Etos zawodowy pracownika socjalnego wiąże się jednoznacznie z pojęciem służby publicznej oraz misji służenia prawu dla dobra wspólnego. Różne podejście jest wypadkową nastawienia pracownika socjalnego do swojego podopiecznego np. w oparciu o **prawo tarczy** czy **prawo miecza**.

Prawo tarczy to założenie, że podmiotem w działaniach instytucji jest zgłaszający się do niej klient i instytucja powinna zrobić wszystko by pomóc mu w załatwieniu sprawy.

Prawo miecza – wynika z założenia jednoznacznej interpretacji prawnej obowiązujących regulacji i wykorzystaniem ich jako oręża na niekorzyść klienta., podejmując decyzje wyłącznie zgodnie z literą prawa.

Gdy do Ośrodka Pomocy Społecznej przychodzi osoba wymagająca pomocy oczekuje głównie zrozumienia dla sytuacji swojej lub swoich najbliższych. Sytuacja taka wymaga empatii, życzliwej i otwartej postawy, wysłuchania w czym leży problem, zanim podjęta zostanie decyzja o możliwościach i formach udzielania pomocy lub skierowania do innej, właściwej w danej sytuacji instytucji. Dlatego konieczne jest krytyczne spojrzenie w środowisko pracowników socjalnych pozwalające niwelować interwencjonizm na rzecz skutecznego wspierania w ramach pracy socjalnej.

Przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jabłonie działa od 2007 roku **Zespół Interdyscyplinarny** na podstawie art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny tworzą osoby oddelegowane od środowisk i instytucji w celu podejmowania skoordynowanych działań na rzecz rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie. Działania zespołu zmierzają do wypracowania i udzielania skutecznych form pomocy osobom doświadczającym przemocy, które są objęte procedurą Niebieskiej Karty . Zespół ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą. Zespół opracowuje i realizuje plan pomocy oraz ma za zadanie inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitorowanie sytuacji w tych rodzinach.

W 2014 r. odbyło się 180 grup roboczych w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego (zgodnie z Rozporządzeniem dotyczącym procedury Niebieskie Karty).

Przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jabłonie działa Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. uzależnień w wymiarze 4 godzin tygodniowo (2 godziny GOPS w Jabłonie i 2 godziny GCKiS w Chotomowie). W 2014 r. z konsultacji indywidualnych i porad skorzystały 243 osoby.

Praca w Punkcie Informacyjno- Konsultacyjnym służy szybkiej diagnozie problemu oraz nawiązaniu pierwszego kontaktu z osobą zgłaszającą problem. Osoby z Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego

kierowane są do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego i na terapię dla osób uzależnionych lub współuzależnionych w poradniach terapii uzależnień.

W siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonce odbywają się konsultacje dotyczące diagnozy, sposobu postępowania osób wobec których istnieje domniemanie, że stosują one przemoc w rodzinie.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej świadczone jest osobom i rodzinom poradnictwo specjalistyczne rozumiane jako udzielanie porad, wskazówek, informacji w pewnym zakresie tj. zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, porady prawne, psychologiczne.

Poradnictwo prawne realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach.

Poradnictwo psychologiczne realizuje się zaś przez procesy diagnozowania profilaktyki i terapii. Jest to więc pomoc świadczona osobom które wykazują trudności lub potrzebę wsparcia w wykorzystaniu psychofizycznych dyspozycji, pełnienia ról społecznych, dostosowanie się do wymogów społeczeństwa, rozwiązywania konfliktów czy podejmowania decyzji.

2.2. Problemy społeczne z perspektywy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Pomoc społeczna jako kategoria pojęciowa ma swój polski rodowód w szeroko rozumianej pracy społecznej. Sens pracy społecznej polega na przekształcaniu warunków życia i rozwoju za pomocą rozbudzanych i usprawnianych sił ludzkich.

W toku pracy społecznej rozpoznaje się warunki, w których zachodzi potrzeba pomocy, ratownictwa i opieki. Problematykę pomocy można analizować z punktu widzenia dawcy i jest ona tradycyjnie oceniana jako pozytywna bez względu na sytuacje i konsekwencje okazywanych świadczeń. Może być też rozważana z punktu widzenia odbiorcy przy akceptowaniu takich cech, jak adekwatność, skuteczność, atmosfera okazywanej pomocy. W konsekwencji pomoc ma wzmocnić kompetencje rozwiązywania własnych problemów. Obecnie we wszystkich niemal krajach, jak również w Polsce coraz częściej eliminuje się pojęcie opieki społecznej zastępując je pojęciem pomocy społecznej. Niemniej jednak terminy te mogą być nadal używane zamiennie.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Pomoc społeczna jest instytucją subsydiarną, ma ona bowiem wspierać obywateli w zaspokojeniu potrzeb życiowych, a nie ich wyłączać. Podmiotami odpowiedzialnymi za organizację pomocy społecznej są organy administracji rządowej, w szczególności minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego i wojewoda oraz organy administracji samorządowej: gmina, powiat i samorząd województwa. Są one obowiązane

współpracować z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi, w celu realizacji pomocy społecznej. Współpraca ta ma opierać się na zasadzie partnerstwa.

2.2.1. Bezrobocie

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie przyczyniając się do zubożenia materialnego w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci: dezintegracji rodziny, zmniejszenia siły i wsparcia emocjonalnego i solidarności między członkami rodziny, zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego. Bezrobocie pociąga ze sobą niebezpieczne skutki psychospołeczne. Długotrwały brak pracy prowadzi bowiem do wzmocnienia poczucia izolacji społecznej, pogorszenia samopoczucia bezrobotnych i wzrostu konfliktów w rodzinie. Istotnym jest też, iż w tej grupie osób większość ma duże oczekiwania, w tym też wobec instytucji pomocy społecznej, czego efektem jest to, że wielu świadczeniobiorców jest sfrustrowanych, co prowadzi do konfliktów.

Tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych na terenie gminy Jabłonna w latach 2012-2014.

Lata	2012	2013	2014
Liczba osób bezrobotnych w gminie Jabłonna	610	719	627
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	224	324	342

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie stopa bezrobocia w powiecie legionowskim pod koniec października 2014 r. wyniosła 14,8 %

W Gminie Jabłonna stopa bezrobocia pod koniec 2014 r. wynosiła 6% .

Z dokumentacji pracowników GOPS - u wynika, że bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Bezrobocie powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych, jak i dzieci. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrz rodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny, niż bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyzna doświadcza obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu i silnej frustracji, które często

powodują sięganie po alkohol. Brak pracy ma negatywny wpływ na sytuację ekonomiczną rodziny. Dla podopiecznych GOPS - u dotkniętych bezrobociem dużym problemem jest regulowanie należności za opłaty mieszkaniowe. Obserwując zachowania bezrobotnych korzystających z pomocy GOPS - u zauważa się, że stosują oni ostrzejszy rygor oszczędnościowy, mniej wydając na żywność i odzież, jak również ograniczają wydatki związane ze zdrowiem i kształceniem dzieci. Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także ograniczenie autorytetu rodziców. Powoduje to zachwianie systemu wartości młodego pokolenia. Odbija się to bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób. Dążenia dzieci i młodzieży są silnie związane z pozycją zawodową rodziców, a otaczająca ich rzeczywistość oceniana jest przez pryzmat pracy zawodowej.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych korzystających z pomocy GOPS- u:

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba osób w rodzinach
2012	150	514
2013	174	559
2014	168	519

2.2.2. Niepełnosprawność, długotrwała choroba.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych- niepełnosprawność jest to trwała lub okresowa niezdolność do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy.

Zdrowie i choroba są nieodłącznymi elementami życia każdego człowieka. Choroba jest przeciwieństwem zdrowia a więc przeciwieństwem równowagi między organizmem a środowiskiem zewnętrznym. Światowa Organizacja Zdrowia definiuje zdrowie jako „stan dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko jako brak schorzenia czy choroby. Osoba zdrowa jest sprawna życiowo, samodzielna, gotowa podejmować różne role społeczne wybrane przez siebie i przypisane przez społeczeństwo.

Chorobą określa się reakcję ustroju na działanie czynnika chorobotwórczego wyrażającą się zaburzeniem naturalnego współdziałania narządów i tkanek, co zwykle prowadzi do zmian

czynnościowych i organicznych w ustroju. Choroba jest definiowana także jako krótszy lub dłuższy stan, który aktualnie albo potencjalnie przeszkadza w funkcjonowaniu człowieka.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, w rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy, przybierające postać barier: architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy, czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, do systemu edukacji i kultury. Obok tych utrudnień osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe: bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę. Na podobne problemy napotykają osoby długotrwale chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych.

Pracownicy socjalni są w stałym kontakcie z rodzinami osób i dzieci niepełnosprawnych. Z rozeznania środowiskowego, licznie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych, rozmów i obserwacji wynika, iż rodziny z problemem niepełnosprawności funkcjonują prawidłowo w środowisku lokalnym. Niepełnosprawne dzieci, młodzież i dorośli mają zapewnioną właściwą opiekę i pielęgnację ze strony rodziców lub też najbliższej rodziny. W celu właściwego diagnozowania omawianych środowisk pracownicy socjalni są w kontakcie z pedagogiem szkolnym Szkoły Specjalnej w Legionowie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz i innymi instytucjami. Poniższe tabele przedstawiają liczbę osób niepełnosprawnych i długotrwale i ciężko chorych korzystających z pomocy GOPS- u:

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba osób w rodzinach
2012	75	150
2013	78	159
2014	71	147

Rok	Liczba osób długotrwale lub ciężko chorych którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba osób w rodzinach
2012	153	328

2013	163	386
2014	150	340

Mając na uwadze dobro i potrzeby osób niepełnosprawnych winno się organizować różne formy wsparcia oraz podjąć działania w celu uruchomienia terapii zajęciowej. Powinniśmy zrobić wszystko, by zmniejszyć problem niepełnosprawności. Sprawić, by ludzie niepełnosprawni czuli się pełnowartościowymi członkami społeczeństwa. Wszystkie osoby niepełnosprawne niezależnie od przyczyny i charakteru ich niepełnosprawności winny mieć prawo mające na celu polepszenie ich społecznej i zawodowej integracji.

2.2.3 Wykluczenie społeczne

Wykluczenie społeczne będące cechą położenia psychologiczno – społecznego oraz ekonomicznego jednostki lub grupy społecznej, uwarunkowaną bądź ograniczoną dostępnością do określonych sfer życia społecznego, bądź ograniczonymi możliwościami korzystania z ich potencjału i zasobów.

Wykluczenie społeczne to sytuacja, która uniemożliwia lub znacznie utrudnia pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

Proces wykluczenia społecznego stanowi postępujący po sobie ciąg zjawisk w fazie życia społecznego jednostki lub grupy, którego cechą charakterystyczną jest powstawanie rażąco niesprawiedliwego dystansu między normalnymi uczestnikami życia społecznego, twórcami i odbiorcami dobra wspólnego, a osobami pozbawionymi lub rezygnującymi z takich możliwości.

Obiektywne tło wykluczenia społecznego wyznaczają niektóre czynniki zróżnicowania społecznego, jak np. edukacja, wykształcenie, dochody lub ich brak, wybrane aspekty patologii społecznej, rynek dóbr i usług, rynek pracy.

Subiektywne tło wykluczenia społecznego wyznaczają wiedza i postawy społeczne wobec społecznych zagrożeń oraz stosunek społeczeństwa do jednostek i grup ryzyka społecznego.

Wykluczenie to wielowymiarowy proces pełnego odcięcia lub ograniczenia dostępu do różnych społecznych, gospodarczych, kulturalnych i politycznych systemów, które pomagają jednostce w integracji ze społeczeństwem.

Szeroki zakres deprivacji, który uniemożliwia w społecznych aktywnościach lub korzystanie z publicznych i prywatnych usług. Wielu autorów wskazuje te same zbiorowości jako szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym:

- a) długotrwale bezrobotnych,
- b) nisko wynagradzanych za pracę i dotkniętych ubóstwem,
- c) niewykwalifikowanych pracowników,
- d) osoby niepełnosprawne intelektualnie i fizycznie,
- e) uzależnionych od substancji psychoaktywnych,
- f) klientów pomocy społecznej,
- g) rasowe i etniczne mniejszości,
- h) samotnych rodziców,
- i) kobiety,
- j) opuszczających zakłady karne.

Dosyć często pojęcie wykluczenia społecznego łączone jest z pojęciem ubóstwa, gdyż ubóstwo uniemożliwia uczestnictwo w życiu społecznym i jego instytucjach, a ponadto jest przyczyną utraty zainteresowania przez osobę ubogą sprawami publicznymi, ale także motywacji by być aktywnym w tej sferze.

Wykluczenie społeczne uznane zostało za jedną z podstawowych barier w osiągnięciu wzrostu ekonomicznego i zrównoważonego rozwoju zwłaszcza ujmowanego w aspekcie społecznym zakładającym głównie uczestnictwo jednostki w kształtowaniu rzeczywistości społecznej. Równocześnie jako ważną charakterystykę pojęcia wskazuje się, że często ma ono charakter kumulowania negatywnych czynników upośledzających jednostki i zagrażających wykluczeniem. Poszczególne wymiary wykluczenia wzmacniają się często nawzajem pogłębiając marginalizację.

Proces wykluczenia	może być: dynamiczny, wielowymiarowy
Przejawy wykluczenia	bezdumność, samotność, bierność, nieprzestrzeganie form współżycia
Skutki dla osób zagrożonych wykluczeniem	deprivacja potrzeb, bezradność, osłabienie więzi rodzinnych. rozpad rodziny, izolacja, marginalizacja, utrata poczucia własnej tożsamości i celu w życiu (tzw. „zatrącenie siebie”)
Skutki dla społeczeństwa w tym społeczeństwa lokalnego	ograniczenie demokracji, zagrożenie demokracji, ekstremalne nierówności, pojawienie się podklas

W Gminie Jabłonna utrzymuje się w miarę stała liczba beneficjentów ubiegających się o pomoc społeczną. Pracownicy socjalni wykonują działalność zawodową - pracę socjalną, mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Cele pracy socjalnej realizowane są w odniesieniu do indywidualnej i grupowej aktywności człowieka, z wykorzystaniem trzech metod:

- indywidualnych przypadków,
- grupowej,
- środowiskowej.

Udzielając pomocy w formie pracy socjalnej, należy uwzględnić godność osoby i jej prawo do samostanowienia. Pracą socjalną należy objąć osoby niezależnie od posiadanego przez nie dochodu.

Poniższa tabela przedstawia ogólną liczbę rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w Ośrodku Pomocy Społecznej w Jabłonie:

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba osób w rodzinach
2012	475	1363
2013	516	1497
2014	476	1336

Powody przyznania pomocy w 2014 roku

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	114	283
Sieroctwo	1	1
Bezdomność	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	20	98
w tym wielodzietność	10	57
Bezrobocie	168	519

Niepełnosprawność	71	147
Długotrwała lub ciężka choroba	150	340
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	60	227
w tym rodziny niepełne	46	147
Rodziny wielodzietne	14	80
Przemoc w rodzinie	3	6
Alkoholizm	12	23
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	7
Zdarzenie losowe	1	3
Sytuacja kryzysowa	3	9

2.2.4. Kwestia dzieci i rodzin dysfunkcyjnych, problemowych ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niepełnych i wielodzietnych objętych pomocą społeczną.

Rodziną nazywamy podstawową, pierwotną, małą grupę społeczną, składającą się z rodziców, ich dzieci, także krewnych. Podstawą i trzonem rodziny jest małżeństwo, czyli legalny, względnie trwały związek kobiety i mężczyzny powołany w celu wspólnego pożycia, współpracy dla dobra rodziny, a więc głównie wychowania dzieci i wzajemnej pomocy. Więzy rodzinna podobnie jak więzy społeczna przejawia się w dwóch odrębnych płaszczyznach: subiektywnej i obiektywnej. Płaszczyznę subiektywną stanowi świadomość łączności z innymi osobami w rodzinie oraz poczucie przynależności do rodziny jako odrębnej grupy społecznej. Przejawia się to w sferze myśli, uczuć, uznawanych wartości oraz zgodnych z tym działań. Płaszczyzna obiektywna więzi rodzinnej oparta jest na czynnikach prawnych, religijnych, społecznych, gospodarczych. Czynniki te działają na rzecz rodziny jako podstawowej grupy społecznej i każdy, kto zakłada rodzinę musi się z nimi liczyć. Wyróżniamy trzy typy rodzin: rodzinę małą, dużą, zmodyfikowaną. Rodzina mała charakteryzuje się dwupokoleniowością lub jednopokoleniowością; rodzina duża, w ramach której kilka pokoleń krewnych, przynajmniej trzy, żyje we wspólnym gospodarstwie domowym; rodzina duża zmodyfikowana, zwana rozproszoną, jest zredukowaną rodziną dużą. Jest ona wielopokoleniowa,

bliska sobie, lecz nie mieszka w dużym gospodarstwie. Z punktu widzenia warunków wychowawczych w rodzinie ważny jest podział rodzin według liczebności: rodzina nieliczna: jedno, dwoje dzieci, rodzina średnio liczna: trzy, czworo dzieci, rodzina bardzo liczna: ponad czworo dzieci. Pomoc rodzinie jest zadaniem profesjonalnych służb społecznych w ramach systemu pomocy społecznej, a także organizacji pomocowych. Ochrona rodziny jest istotnym obowiązkiem społeczeństwa, gdyż funkcjonalne, bezpieczne i zdrowe społeczeństwo nie może istnieć bez zdrowej i trwałej rodziny. Świadczenie pomocy na rzecz rodziny powinno odbywać się w ramach kilku obszarów tematycznych:

- rozwój polityki prorodzinnej;
- wspieranie rodziny od wewnątrz (rola rodziców);
- opracowanie wskaźników i statystyk obrazujących poziom życia rodziny.

Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań, tak więc:

- nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- nie zaspokaja potrzeb materialnych i duchowych;
- nie przekazuje właściwych społecznie wzorów postępowania np. umownych norm.

Praca z rodziną problemową winna zmierzać do uwzględnienia indywidualnych problemów jej członków, a także do naprawy różnych systemów, których rodzina jest częścią składową:

- system oświatowy,
- system społeczności sąsiedzkiej,
- system społeczności zawodowej.

Pomoc materialna w postaci różnorodnych zasiłków pieniężnych realizowanych z budżetu państwa (zadania zlecone) oraz budżetu samorządowego (zadania własne) ma za zadanie wspieranie budżetów rodzin w celu zapewnienia godziwych warunków bytowych.

W formie pieniężnej w latach 2012 – 2014 realizowane były następujące świadczenia:

- zasiłki celowe,
- zasiłki okresowe,
- zasiłki stałe.

Stosowanie form finansowych wymaga od pracowników socjalnych postawienia szczegółowej diagnozy socjalnej danej rodziny z uwagi na niebezpieczeństwo marnotrawienia tych środków, gdyż często rodziny dysfunkcyjne wykazują ogromną bezradność w sprawie planowania wydatków, umiejętności oszczędzania, ustalania priorytetów.

Lepsze efekty w wielu przypadkach przynosi świadczenie pomocy rzeczowej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonie udziela następujących świadczeń rzeczowych:

- opłata za obiady w szkole,
- opłata posiłków dla osób niepełnosprawnych, samotnych, bezdomnych,
- dopłaty do przedszkola.
- opłaty za internaty,
- opłaty za schroniska i noclegownie,
- zakup odzieży,
- wypoczynek dzieci,
- zakup żywności.

Rok	Liczba rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba osób w rodzinach
2012	44	169
2013	57	226
2014	60	227

2.2.5 Starość

Starzenie się to zmniejszenie zdolności do odpowiedzi na stres środowiskowy, które pojawia się w organizmach wraz z upływem czasu, naturalne i nieodwracalne nagromadzenie się uszkodzeń wewnątrzkomórkowych, przerastające zdolności organizmu do samo-naprawy. Starzenie się powoduje utratę równowagi wewnętrznej organizmu, co zwiększa ryzyko wystąpienia chorób. Prowadzi do upośledzenia funkcjonowania komórek, tkanek, narządów i układów, zwiększa podatność na choroby .

Specyficzne dla starości zjawiska biopsychiczne, to zmniejszenie elastyczności struktur poznawczych i adaptacji, możliwości kontaktowania się z otoczeniem, wzrost poczucia izolacji społecznej, a także nawarstwione kryzysy psychiczne z powodu na przykład utraty partnera życiowego, lęk przed przyszłością, negatywny bilans życia.

Obecnie obserwujemy, że liczba ludzi w wieku poprodukcyjnym wciąż rośnie. Sytuacja ta wyraźnie wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. W związku z tym wzrasta zapotrzebowanie na pomoc osobom starszym i konieczność zapewnienia im niezbędnej opieki.

Zestawienie liczbowe osób powyżej lat 60 w gminie Jabłonna na podstawie statystyk Urzędu Gminy Jabłonna.

Przedział wiekowy	Ogółem liczba osób	Mężczyźni	Kobiety
Dorośli w wieku emerytalnym	1862	592	1270

Z danych statystycznych wynika, że osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 11,2 % ogółu mieszkańców gminy.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć:

- samotność,
- ograniczenie sprawności psychofizycznej i liczne choroby wieku starszego,
- pogorszenie sytuacji ekonomicznej,
- utrata pozycji społecznej wynikająca często z zakończeniem aktywności zawodowej,
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz załatwianiu spraw urzędowych,
- zmiana pełnionych funkcji w rodzinie, co powoduje często izolowanie się od innych,
- brak koncepcji na nową organizację życia, trudności w kontaktach ze środowiskiem,
- groźba śmierci lub utraty bliskich osób,
- kłopoty z przystosowaniem się do szybkich zmian cywilizacyjnych i technicznych.

Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania wieku emerytalnego. Ze względu na wzrastającą liczbę osób starszych, a zarazem niepełnosprawnych niezbędna jest zwiększona pomoc finansowa, rzeczowa, usługowa oraz instytucjonalna. Ponadto sytuacja ta skłania do poszerzenia oferty usług systemu pomocy społecznej. Jedną z najczęściej przyznawanych form pomocy dla osób starszych są usługi opiekuńcze przysługujące osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub z innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Bardzo często się zdarza, że osoby te posiadają rodziny, lecz nie utrzymują ze sobą kontaktu i nie mają z jej strony wsparcia. W latach 2012-2014 taką formą pomocy została objęta następująca liczba osób:

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób, którym przyznano usługi opiekuńcze:

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba osób w rodzinach
2012	38	44
2013	38	47
2014	43	54

Zapewnienie osobom starszym pomocy w formie usług w miejscu zamieszkania zapobiega utracie kontaktu ze swoim środowiskiem. Czasami jednak realizacja usług opiekuńczych nie jest możliwa do zapewnienia w miejscu zamieszkania. W sytuacji kiedy osoba starsza wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie potrafi samodzielnie funkcjonować w środowisku, przysługuje jej prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej odpowiednim do rodzaju schorzenia.

Zestawienie liczby rodzin emerytów i rencistów i liczby osób w rodzinach, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012-2014.

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba osób w rodzinach
2012	66	118
2013	106	203
2014	105	202

Na terenie Gminy Jabłonna znajdują się dwa prywatne domy pomocy społecznej, które świadczą całodobową pomoc. Prowadzą różne zajęcia terapeutyczne, dostosowane do potrzeb i możliwości mieszkańców tychże placówek. Zapewniają wsparcie w zakresie całodobowej opieki pielęgniarstwa, potrzeby socjalno - bytowe i opiekę duszpasterską.

Na terenie gminy od roku 2007 działa Uniwersytet III Wieku. Średnia liczba osób korzystających rocznie jest to ok. 150 osób.

Dla osób starszych konieczne jest stworzenie systemu wsparcia umożliwiającego im pozostawanie pełnowartościowymi członkami społeczności. Należy tworzyć warunki do zachowania samodzielności i niezależności poprzez oferty świadczonych usług, ich wzbogacenie i podnoszenie poziomu. Osobom starszym należy zapewnić kompleksową opiekę medyczną rehabilitacyjną i socjalną.

2.2.6. Uzależnienia.

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą wieloczynnikową, bio-psycho-społeczną, uszkadzającą wszystkie sfery funkcjonowania człowieka (sferę somatyczną, psychologiczną, społeczną- zwłaszcza rodzinną oraz duchową). Jest chorobą chroniczną postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód z nią związanych.

Zespół uzależnienia od alkoholu zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Chorób ICD-10. posiada 6 osiowych objawów. Wystąpienie co najmniej 3 z nich pozwala rozpoznać tę chorobę. Objawy Zespołu zależności alkoholowej to:

1. silne pragnienie i poczucie przymusu picia („głód alkoholowy”),
2. upośledzenie zdolności kontrolowania zachowań związanych z piciem (upośledzenie zdolności powstrzymywania się od picia, trudności w zakańczaniu picia, trudności w ograniczaniu ilości wypijanego alkoholu),
3. fizjologiczne objawy zespołu abstyntenckiego w sytuacji ograniczaniu lub przerywania picia (drżenie, wzmożona potliwość, nadciśnienie tętnicze, nudności, wymioty, biegunka, bezsenność, niepokój, w zaawansowanej fazie – omamy, padaczka alkoholowa) i używanie alkoholu w celu uwolnienia się od tych objawów,
4. zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu – potrzeba spożywania zwiększonych dawek dla osiągnięcia oczekiwanego efektu.,
5. koncentracja życia wokół picia kosztem zainteresowań i obowiązków,
6. uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstw picia.

Spożywanie alkoholu staje się problemem, gdy zaczynają pojawiać się następujące sygnały ostrzegawcze :

- zwiększa się ilość i częstotliwość spożywania alkoholu ,
- zmienia się funkcja picia i rola alkoholu w życiu człowieka (picie nie jest już tylko elementem wzorca kulturowego, ale staje się lekarstwem na stres, smutek, samotność, lęk, etc.),
- postępuje przywiązanie do sytuacji picia (narasta koncentracja na sytuacjach związanych z piciem, oczekiwanie na moment picia, celebrowanie picia, niepokój w sytuacji niemożności napicia się),

- alkohol zaczyna być spożywany w nieodpowiednich sytuacjach (prowadzenie pojazdów przy zażywaniu leków, w okresie ciąży, pomimo chorób wykluczających spożywanie alkoholu),
- nasilają się incydenty upojenia,
- pojawia się zaniepokojenie piciem i uwagi krytyczne wyrażane przez osoby bliskie oraz sygnały sugerujące ograniczenie ilości i powstrzymywanie się od picia,
- używanie alkoholu staje sposobem usuwania przykrych skutków poprzedniego picia,
- rosną negatywne konsekwencje nadużywania alkoholu, a mimo to picie jest kontynuowane.

Szansą na zatrzymanie tej choroby jest podjęcie systematycznej terapii w placówce odwykowej. Cenną pomoc można znaleźć w środowiskach wzajemnej pomocy – Wspólnota Anonimowych Alkoholików lub Klub Abstynenta.

Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe należy do zadań własnych gminy. W Gminie Jabłonna realizowany jest program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na rok 2015.

Osoby, które zgłaszają się do Ośrodka i proszą o pomoc, przychodzą pod presją osób najbliższych, czy też po rozmowie z kuratorem, bądź z nakazu sądowego. Zanim wniosek o skierowanie na leczenie odwykowe trafi do sądu, osoby które nie zgłosiły się na posiedzenie Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub zgłosiły się i nie wyraziły zgody na podjęcie terapii odwykowej, są kierowane na badania przez biegłego sądowego. Jeśli biegły wyda opinię o uzależnieniu, sprawa trafia do sądu. Pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonie w ramach swoich kompetencji udzielają szeroko rozumianego poradnictwa, wskazują miejsca, w których można uzyskać specjalistyczną pomoc. Ponadto przyznają pomoc rodzinom, w których dominującym problemem jest alkoholizm.

Złożoność choroby alkoholowej sprawia, że zdrowienie osoby uzależnionej jest procesem długotrwałym i trudnym. W związku z tym niezbędna jest obecność wielu elementów, które są pomocne, a wręcz umożliwiają skuteczne trzeźwienie alkoholika, gdyż próby samotnej walki z uzależnieniem zwykle kończą się niepowodzeniem i rozczarowaniem. Dlatego też tak ważna jest działalność takich instytucji jak:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Policja,

- Kurator sądowy
- Poradnia Zdrowia Psychicznego i służba zdrowia.

Kwestia uzależnień poza problematyką nadużywania alkoholu obejmuje również problem narkomanii. Najczęstszymi przyczynami sięgania po narkotyki są: chęć zaimponowania grupie rówieśniczej, kłopoty rodzinne oraz kłopoty w szkole. Z uwagi na występowanie zjawiska narkomani w naszej gminie istnieje pilna potrzeba podjęcia działań, które umożliwiły by wczesne rozpoznanie zagrożeń i pomoc młodzieży. Miejsca gdzie młodzież szkolna sięga po używki to: dyskoteka, szkoła i bar.

Narkotyki mają zdolność wywoływania uzależnień oraz uszkodzenia najważniejszych narządów człowieka. Uzależnienie fizyczne jest przystosowaniem organizmu do obecności określonego środka psychoaktywnego, zaś uzależnienie psychiczne oznacza potrzebę, pragnienie przyjmowania określonej substancji, której brak powoduje lęk, niepokój oraz poczucie zagrożenia.

Narkomania niesie za sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób infekcyjnych (HIV, żółtaczka, choroby weneryczne). Narkomania jest ściśle związana z wieloma problemami społecznymi takimi jak ubóstwo, bezrobocie, przestępczość czy bezdomność).

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii zobowiązała jednostki samorządu terytorialnego, w tym także samorząd gminy do realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem narkomanii. Przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy nałożonych przez ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii

W gminie Jabłonna realizowany jest gminny program przeciwdziałania narkomanii.

2.3. Najważniejsze problemy społeczne w gminie.

Najważniejszymi problemami społecznymi na podstawie dokumentacji w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w gminie są bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, trudna sytuacja ekonomiczna rodzin niepełnych, wielodzietnych oraz alkoholizm. Te problemy są ze sobą silnie skorelowane. W znacznym stopniu dotyczą mieszkańców gminy i w niedalekiej przyszłości mogą być jeszcze bardziej odczuwalne.

Ważnym problemem społecznym w Gminie jest zła sytuacja mieszkaniowa. W Referacie Gospodarki Komunalnej Urzędu Gminy złożonych jest kilkadziesiąt wniosków z prośbą o mieszkanie. Niezbędne jest podjęcie przez Gminę działań zmierzających do zwiększenia liczby lokali dla najuboższych mieszkańców Gminy.

Bieda przyczynia się do pogłębiania patologii społecznych, wzrostu niewydolności wychowawczej rodzin, pojawienia się problemu narkomanii, demoralizacji młodzieży, chuligaństwa, przestępczości. Przyczynami takiego stanu jest niedostateczna organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, mała aktywność społeczna mieszkańców. Widocznym problemem jest także starzenie się społeczeństwa, wzrost liczby osób wymagających pomocy oraz niski przyrost naturalny.

2.3.1 Przemoc w rodzinie

PRZE-MOC – to działanie przeciwko osobistej mocy człowieka.

PO-MOC – to wszelkie działania, które pozwalają na odbudowanie wewnętrznej mocy każdego człowieka, tak aby potrafił samodzielnie kierować swoim życiem, chronić się przed przemocą i żyć godnie.

1. Umyślne, powtarzające się działania jednego członka rodziny wobec pozostałych osób w tej rodzinie naruszające ich prawa i dobra osobiste, godność i nietykalność cielesną powodujące szkody w ich zdrowiu fizycznym i psychicznym wywołujące cierpienie i krzywdy moralne.
2. Działania sprawcy podtrzymujące sytuację chronicznego stresu, napięcia, lęku, cierpienia i bezradności powodujące to, że osoba poddana przemocy traci wewnętrzną moc, poczucie wpływu na własne życie i zdolność do obrony.
3. Działania polegające na wykorzystywaniu przewagi fizycznej i psychicznej, zależności ekonomicznej i mieszkaniowej w celu podporządkowania sobie ofiary i wymuszenia na niej zachowań korzystnych dla sprawcy, a poniżających i szkodliwych dla ofiary.
4. Działania polegające na demonstracji siły w celu przejęcia całkowitej władzy i kontroli nad drugim człowiekiem.
5. Działania powtarzające się w określonym cyklu, gdzie po okresie narastania napięcia i nagłej agresji następuje okres „miodowego miesiąca”, skruchy, obietnic i przeprosin, który pozwala ofierze w poprawę sytuacji, a tak naprawdę opóźnia poszukiwanie przez nią pomocy i odraza moment wyjścia z kręgu przemocy. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przybiera ona różne formy. Przemoc domowa rzadko jest incydentem jednorazowym, zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie stanu zdrowia lub pozbawienie życia.
2. **Przemoc seksualna** - to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych oraz deprecjonowanie jej seksualności.
3. **Przemoc psychiczna** – to zachowanie którego celem jest umniejszenie poczucia wartości ofiary, wzbudzenie w niej strachu.
4. **Przemoc ekonomiczna** – to zachowanie którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. **Zaniedbanie** – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem w zależności od swego charakteru od tego, czy jest aktem jednorazowym, czy się powtarza jest ścigana z różnych artykułów kodeksu karnego.

Jeśli przemoc ma charakter ciągły jest kwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z **art. 207 Kodeksu Karnego**.

Problemy rodzin, w których występuje przemoc	Podmiotowe traktowanie członków rodziny
	Niedojrzałość społeczna i emocjonalna
	Niedojrzałość społeczna
	Schorzenia psychosomatyczne będące następstwem stosowania przemocy
	Niska samoocena i brak poczucia własnej wartości
	Dziedziczenie zachowań stosowania przemocy
	Alkoholizm
	Nieumiejętność rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy
	Trudności w nawiązywaniu kontaktów z otoczeniem

2.3.2 Wsparcie rodziny

Rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczną i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa. W rodzinie dziecko jest poddawane procesowi socjalizacji, podczas którego przekazywane są i wpajane normy, wartości i wzorce osobowe. Rodzina jako pierwsza instytucja w życiu dziecka świadomie i nieświadomie kształtuje osobowość dziecka i przygotowuje do pełnienia ról społecznych. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewnia bezpieczeństwo emocjonalne swoim członkom i przystosowuje dzieci do życia w społeczeństwie.

W związku z przeobrażeniami społeczno- gospodarczymi zmianie ulegają funkcje rodziny, a także jej struktura. Pojawia się coraz więcej rodzin wybierających życie w konkubinacie, rodzin niepełnych, a także rodzin zrekonstruowanych.

Współczesna rodzina boryka się z wieloma problemami, zagrożona jest licznymi czynnikami patologicznymi, które czynią ją dysfunkcyjną. Problemy zagrażające rodzinom to m.in. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńczo- wychowawcza, alkoholizm, narkomania, przestępczość. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Niewypełnianie przez rodzinę prawidłowo swoich funkcji może prowadzić do niedostosowania społecznego dzieci.

Uzasadnionym jest zwiększenie dostępności do specjalistycznego wsparcia rodzin poprzez rozszerzenie form poradnictwa prawnego, psychologicznego, zawodowego. W celu skuteczności podejmowanych działań praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny dysfunkcyjnej należy realizować zasadę podstawowej roli wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Wspieranie rodziny, to bowiem działania nakierowane na jej wzmacnianie i rozwój.

Wspieranie rodziny wymaga skoordynowanych i planowanych działań wszelkich instytucji i służb działających na terenie gminy w celu przywrócenia rodzinie zdolności do wypełniania jej funkcji. Skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dziećmi oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich instytucji zajmujących się problemem rodziny.

Ustawa o wspieraniu rodziny nakłada na samorządy gminy wspieranie rodzin poprzez:

- 1) wspieranie rodzin w wypełnianiu przez nie ich funkcji,
- 2) polepszenie stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży,
- 3) zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego rodzin,
- 4) wsparcie rodzin w dążeniu do ich usamodzielnienia się i prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie,

- 5) stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla dzieci i rodzin oraz innych działań mających na celu wspieranie rodziny, które wymagają wsparcia ze strony instytucji.

Gmina Jabłonna realizuje od wielu lat działania skierowane do opieki nad dzieckiem i rodziną. Ustawa o wspieraniu rodziny wymaga planowych działań mających na celu przywrócić rodzinie zdolności do wypełniania prawidłowych funkcji rodzicielskich.

Skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w wychowywaniu dzieci może być osiągnięta przez współpracę wszystkich instytucji (sądy, oświatę, służbę zdrowia, pomoc społeczną, policję).

2.3.3 Atuty i potencjał rozwojowy oraz słabe punkty gminy.

Gmina Jabłonna jako wspólnota dąży do podnoszenia jakości życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój społeczny i ekonomiczny. We wspomnianym dążeniu gmina korzysta ze swoich zasobów, w tym przyrodniczych, dbając o ich ochronę. Opiera się na aktywności i przedsiębiorczości swoich mieszkańców. Kieruje się podstawowymi wartościami jak uczciwość, odpowiedzialność i otwartość, opiera się na wiedzy i mądrości czerpanej z wielowiekowego dziedzictwa historii, wspierając płynące stąd tradycje. Gmina dba o praworządność i bezpieczeństwo oraz prowadzi dialog społeczny i współpracuje z innymi wspólnotami w kraju.

Dodatkowe atuty gminy to: napływ ludności w wieku produkcyjnym, wykształconych i dobrze sytuowanych, wzrost liczby podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców gminy. Ponadto wspomnieć należy o dobrze rozwiniętej sieci komunikacyjnej z okolicznymi gminami i dynamicznym rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Wysokie walory przyrodnicze oraz występowanie bogatego dziedzictwa kulturowego w postaci zabytkowych obiektów architektonicznych i miejsc pamięci narodowej to następne pozytywy.

Do słabych punktów gminy zaliczyć należy położenie w dolinie Wisły niesie za sobą zagrożenie powodziowe, wzmożony poziom hałasu wzdłuż tras komunikacyjnych związany z dużym natężeniem ruchu, słabo rozwinięta infrastruktura, zwłaszcza socjalna, brak mieszkań socjalnych i komunalnych, brak miejsc spędzania wolnego czasu dla młodzieży. Poważne zagrożenie stanowi łatwy dostęp do narkotyków, niski poziom świadomości ekologicznej, roszczeniowe nastawienie mieszkańców do świadczeń i usług.

2.3.4 Szczególnie narażone grupy społeczne.

Za szczególnie narażonych na problemy społeczne uznano bezrobotnych oraz dzieci i młodzież, przede wszystkim te, które pochodzą z rodzin biednych, dysfunkcyjnych, wielodzietnych. Kolejną grupą mieszkańców, która dotkliwie odczuwa skutki problemów społecznych, są ludzie starsi i samotni, renciści i emeryci, osoby chore i niepełnosprawne oraz rodziny wielodzietne. W pierwszej kolejności należy wspierać rodziny potrzebujące pomocy, szczególnie takie, gdzie występuje bezrobocie, wielodzietność, długotrwała choroba.

2.3.5 Podmioty pomagające w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Wskazując na osoby i instytucje, które mogą przyczynić się do rozwiązywania lokalnych problemów, zwrócić należy szczególną uwagę na rolę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonie. Zauważyć trzeba jednocześnie pozytywne oddziaływanie pracowników Urzędu Gminy, Starostwa Powiatowego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Urzędu Pracy, szkół, ośrodka zdrowia, policji, poradni psychologiczno - pedagogicznej, punktu konsultacyjnego, parafii oraz organizacji pozarządowych m.in. Caritas.

2.3.6 Kwestie uznane za najistotniejsze w strategii.

Problemy, na których powinna skupiać się lokalna strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy to:

- pomoc dzieciom z rodzin najuboższych,
- pomoc osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się oraz znalezieniu pracy,
- pomoc rodzinom, które nie radzą sobie w sprawach opiekuńczo - wychowawczych,
- pomoc ludziom starszym, samotnym, niepełnosprawnym,
- pomoc samotnym matkom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej,
- pomoc osobom uzależnionym i dotkniętym chorobą alkoholową,
- pomoc osobom chorym psychicznie,
- pomoc osobom bezdomnym,
 - pomoc osobom ubogim, które utraciły płynność w regulowaniu podstawowych należności bytowych.

2.3.7 Analiza SWOT.

Przy formułowaniu celów i kierunków działań strategicznych zastosowano analizę SWOT, która ocenia zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki mające wpływ na realizowanie działań strategicznych.

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jabłonie i odnosi się wyłącznie do kwestii pomocy społecznej

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- siły- wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- słabości- wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- szanse- zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- zagrożenia- zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Poniżej przedstawione zostały analizy w oparciu o wybrane kwestie społeczne:

1.Kwestia dzieci, młodzieży i rodziny.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• aktywna praca na rzecz pomocy dzieciom,• komunikacja podmiotów zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,• wspieranie organizacji pozarządowych przez samorząd w działaniach na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,• propagowanie idei wolontariatu.	<ul style="list-style-type: none">• niedostateczna ilość środków finansowych,• niedostateczne zabezpieczenie dzieciom w szczególności młodzieży dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego,• zbyt mała ilość placówek resocjalizacyjnych,• brak placówki działającej w formie ośrodka interwencji kryzysowej,• brak specjalistów do pracy z rodziną.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,• prowadzenie szkolnych programów profilaktycznych,• stworzenie systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną• racjonalna dystrybucja środków publicznych.	<ul style="list-style-type: none">• wzrost uzależnień w rodzinach a szczególnie wśród młodzieży, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie, ubóstwo,• marginalizacja i wykluczenie społeczne osób,• niewystarczające środki publiczne na opiekę nad dzieckiem i rodziną• zbyt mała oferta szkolenia zawodowego dla kadry w dziedzinie pracy z rodziną.

2.Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• wzrost znaczenia wykształcenia, jako wartości,• wykorzystanie potencjału naukowego i technicznego w pracy z bezrobotnymi,• współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi.	<ul style="list-style-type: none">• bezrobocie długotrwałe zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn,• występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,• brak specjalistycznego przygotowania pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi,• brak atrakcyjnych ofert pracy szczególnie dla absolwentów.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• spadający wskaźnik stopy bezrobocia na terenie gminy,• wzrost mobilności zawodowej i geograficznej,• przestrzeganie zasad partnerstwa w zakresie współpracy z parterami społecznymi.	<ul style="list-style-type: none">• istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia• rozwój zjawiska wykluczenia społecznego wśród osób długotrwałe bezrobotnych,• mała dostępność kształcenia zawodowego dla osób z terenów wiejskich.

3. Kwestia osób niepełnosprawnych.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• aktywnie działające organizacje pozarządowe,• komunikacja i współpraca organizacji pozarządowych z instytucjami samorządowymi,• zaangażowanie osób niepełnosprawnych w samopomoc.	<ul style="list-style-type: none">• istniejące bariery architektoniczne utrudniające pełny udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,• niedostateczna baza rehabilitacyjna,• niedostateczna oferta opieki.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,• likwidowanie barier architektonicznych w instytucjach,• standaryzacja usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none">• zmniejszanie się liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,• nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,• brak działań upowszechniających problematykę niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw.

4. Kwestie ludzi starszych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• dostęp do jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,• możliwość kontynuowania aktywności zawodowej przez osoby starsze,• świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.	<ul style="list-style-type: none">• wzrost liczby osób starszych,• brak infrastruktury w celu pomocy osobom starszym,• marginalizacja problemów osób starszych,• niski poziom życia osób starszych,• zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jedno, dwupokoleniowe.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• koordynacja działań podmiotów na rzecz osób starszych,• istnienie statystyk osób III wieku,• podmiotowe traktowanie osób starszych,• prowadzenie promocji zdrowia dla osób starszych.• działalność Uniwersytetu III Wieku	<ul style="list-style-type: none">• niedostosowanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,• niedostosowanie infrastruktury dla osób starszych,• migracje ludzi młodych na inne tereny,• istnienie negatywnego stereotypu człowieka starego.

5. Kwestie osób uzależnionych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze przygotowana kadra, • działanie punktu konsultacyjnego, • istnienie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Uzależnień i Przemocy, • prawidłowe wykorzystanie środków pochodzących z zezwoleń, • współpraca oraz stały przepływ informacji pomiędzy instytucjami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy, • niewystarczający stan zatrudnienia w lecznictwie, • słaba motywacja osób uzależnionych w celu podjęcia leczenia odwykowego, • wzrastająca liczba osób uzależnionych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wspólna praca specjalistów na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, • traktowanie uzależnienia w kategoriach problemu społecznego, • istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy. 	<ul style="list-style-type: none"> • niska efektywność i skuteczność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych, • pogłębiające się ubożenie społeczeństwa, zjawisko zmęczenia i bezradności społecznej, • niedostateczne wykorzystanie systemu informacji.

6. Kwestia rozwoju kadr i służb pomocowych.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań socjalnych z rodziną, • indywidualne traktowanie klientów, • korzystanie z nowych technik i metod pracy socjalnej, • dostosowanie liczby pracowników socjalnych w odniesieniu do ustawy o pomocy społecznej (1 pracownik na 2 tysiące mieszkańców). 	<ul style="list-style-type: none"> • Wśród wyspecjalizowanej kadry pomocy społecznej niedostateczna liczba specjalistów do pracy z rodziną problemową • przeciążanie pracowników socjalnych ilością zadań, • utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem z zakresie usług opiekuńczych, • brak dofinansowania do kształcenia i specjalizacji dla pracowników pomocy społecznej.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • stałe doskonalenie i podnoszenie kwalifikacji przez pracowników pomocy społecznej, • możliwość ubiegania się o środki pozabudżetowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczne finansowanie pomocy społecznej, • brak współpracy z innymi jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

7. Kwestia zaspokajania potrzeb uznanych za podstawowe.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby rodzin z małymi dziećmi, • Charakter gminy sprzyja edukacji historycznej i ekologicznej, • Wzrost poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców gminy, • dostateczny dostęp do opieki medycznej, dostęp do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczna baza zapewniająca potrzeby społeczne, • zła sytuacja mieszkaniowa, brak mieszkań komunalnych i socjalnych, • brak usług turystyki i rekreacji • brak przyływu inwestorów, • brak infrastruktury, • wzrost liczby oddziałów klasowych w szkołach przy niepowiększającej się bazie lokalowej szkół
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu wykształcenia, • wykorzystanie środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej. • dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna z okolicznymi gminami i transport pasażerski 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia, • postępująca apatia i zniechęcenie w społeczeństwie, • wysokie obciążenie ruchem i hałasem głównych ciągów komunikacyjnych, • istnienie w gminie rejonów szczególnie niebezpiecznych

2.3.8 Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych.

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy działające w obszarze polityki społecznej i rozwiązujące dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, np. organizacje pozarządowe, stowarzyszenia.

Przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym, stoją do rozwiązania trudne problemy społeczne. Pogłębiające się dysproporcje dochodowe rodzin, zjawiska związane z niedostatkiem materialnym rodzin, problemy egzystencji osób samotnych i starszych oraz niepełnosprawnych tworzą powiązany ze sobą konglomerat problemów społecznych, które decydują w istocie o sposobie odczuwania jakości życia przez społeczność lokalną.

Obok bezrobocia istotnymi kwestiami społecznymi są min.: bezdomność, alkoholizm, problemy ludzi starych i niepełnosprawnych, chorych psychicznie, dzieci z rodzin ubogich i patologicznych oraz trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. Na terenie Gminy Jabłonna problemy społeczne powinny być podejmowane zarówno przez instytucje publiczne jak i prywatne.

W obrębie sektora publicznego mieszczą się następujące instytucje:

- Urząd Gminy Jabłonna,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej,
- Dom Pomocy Społecznej,
- Dom Dziecka,
- szkoły i przedszkola.

Niezwykle ważną sprawą jest konieczność budowy platformy instytucji i organizacji koordynujących działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. W tym procesie należy zapewnić przygotowanie instytucji, wzmocnienie kadrowe i lokalowe kluczowej instytucji wdrażania strategii, jaką jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonie.

Zadaniem samorządu gminy i jego jednostek organizacyjnych, jak np. Gminnego Centrum Kultury i Sportu, powinno być zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do kultury, integracja środowiska osób niepełnosprawnych, organizowanie klubów środowiskowych, atrakcyjnych form spędzania czasu dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Zadaniem samorządu gminy powinno być wspieranie funkcjonowania organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, utrzymanie systemu ulg podatkowych i zwolnień dla inwestorów, szkolenie właścicieli małych i średnich przedsiębiorstw do pozyskiwania

środków z funduszy unijnych. Samorząd gminy oraz media lokalne uczestniczą w szerzeniu informacji wśród społeczności lokalnej o zasadach funkcjonowania wszystkich instytucji działających na terenie Gminy Jabłonna.

2.4.Podsumowanie części diagnostycznej.

Dokonując diagnozy problemów społecznych na terenie Gminy Jabłonna, korzystano z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Poza analizą danych pochodzących z własnych źródeł, czyli z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonie, wykorzystano także dane z Powiatowego Urzędu Pracy, Urzędu Gminy Jabłonna. Dokonano analizy SWOT w oparciu o wybrane kwestie społeczne. Po zebraniu wszystkich danych, przeprowadzeniu analizy, można wskazać najważniejsze problemy, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu lokalnego. Z przeprowadzonej analizy należy zaprogramować działania, które wynikają z istniejących problemów społecznych. Są nimi:

1. ewaluacja problemów społecznych, konieczność ich systematycznej identyfikacji w celu zaplanowania zintegrowanych działań w zakresie pomocy społecznej;
2. dysfunkcje opiekuńczo - wychowawcze w rodzinach, wymagające profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności, mającej wpływ na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży;
3. bezrobocie na terenie Gminy Jabłonna, uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców, obniżając ich poziom życia codziennego;
4. postępujące starzenie się społeczeństwa oraz pogarszająca się sytuacja materialna osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych, skutecznie ograniczająca im samodzielny, pełny i czynny udział w życiu społecznym;
5. uzależnienie od środków psychoaktywnych, ze szczególnym uwzględnieniem zespołu uzależnienie od alkoholu, przyczyniające się do powstania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych;
6. złożoność problemów społecznych i potrzeba skoordynowanej współpracy organizacji pozarządowych z samorządami lokalnymi.

2.5 Ocena zasobów pomocy społecznej – budżet polityki społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonie przygotowuje i przekazuje zgodnie z art. 16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Ocena zasobów pomocy społecznej corocznie obejmuje w szczególności infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący.

Ocena zasobów obejmuje osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje ich problemów oraz ich rozkład ilościowy.

10.9. Budżet polityki społecznej.

Struktura wydatków na zadania realizowane w ramach polityki społecznej

Wyszczególnienie	2012		2013		2014 Potrzeby		2015 Potrzeby	
	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*
Ogółem wydatki	4 597 539	100	4 998 571	100	5 114 065	100	5 275 000	100
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	5 620	0	5 160	0	20 100	0	20 000	0
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	188 577	4	200 001	4	319 000	6	319 000	6
85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0	0	0
85202 - Domy pomocy społecznej	127 383	3	123 483	2	168 000	3	170 000	3
85203 - Ośrodki Wsparcia	0	0	0	0	0	0	0	0
85204 - Rodziny zastępcze	423	0	4 074	0	5 000	0	5 000	0
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0
85206 - Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	0	0	0	0	0	0	0	0
85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na	2 187 095	48	2 231 855	45	2 160 000	42	2 200 000	42

Wyszczególnienie	2012		2013		2014 Potrzeby		2015 Potrzeby	
	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*
ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego								
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	22 854	0	21 514	0	22 000	0	23 000	0
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	641 437	14	664 323	13	640 000	13	650 000	12
85215 - Dodatki mieszkaniowe	44 339	1	92 169	2	100 000	2	120 000	2
85216 - Zasiłki stałe	174 798	4	177 407	4	192 000	4	200 000	4
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	716 075	16	796 781	16	870 000	17	870 000	16
85220 - Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	0	0	0	0	0	0	0	0
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	281 080	6	297 519	6	340 000	7	320 000	6
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	0	0	0	0	0	0	0	0
85232 - Centra Integracji Społecznej	0	0	0	0	0	0	0	0
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	0	0	0	0	0	0	0
85295 - Pozostała działalność W tym: - klub integracji społecznej, - warsztat terapii zajęciowej, - prace społecznie użyteczne, - program "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" - wkład własny gminy	194 169	4	367 489	7	260 200	5	360 000	7
85305 - Żłobki	0	0	0	0	0	0	0	0
85306 - Kluby dziecięce	0	0	0	0	0	0	0	0

Wyszczególnienie	2012		2013		2014 Potrzeby		2015 Potrzeby	
	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*
85307 - Dzienni opiekunowie	0	0	0	0	0	0	0	0
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	0	0	0	0	0	0	0	0
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	0	0	0	0	0	0	0	0
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	0	0	0	0	0	0	0	0
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	0	0	0	0	0	0	0	0
85415 - Pomoc materialna dla uczniów	13 689	0	16 796	0	17 765	0	18 000	0

* procentowy udział w wydatkach ogółem

Struktura wydatków na zadania realizowane w ramach polityki społecznej - w budżecie OPS/PCPR - gmina

Wyszczególnienie	2012		2013		2014 Potrzeby		2015 Potrzeby	
	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*
Ogółem wydatki	4 389 653	100	4 776 614	100	4 757 200	100	4 918 000	100
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	0	0	0	0	0	0	0	0
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	0	0	0	0	0	0	0	0
85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0	0	0
85202 - Domy pomocy społecznej	127 383	3	123 483	3	168 000	4	170 000	3
85203 - Ośrodki Wsparcia	0	0	0	0	0	0	0	0
85204 - Rodziny zastępcze	423	0	4 074	0	5 000	0	5 000	0
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0

Wyszczególnienie	2012		2013		2014 Potrzeby		2015 Potrzeby	
	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*
85206 - Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	0	0	0	0	0	0	0	0
85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2 187 095	50	2 231 855	47	2 160 000	45	2 200 000	45
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	22 854	1	21 514	0	22 000	0	23 000	0
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	641 437	15	664 323	14	640 000	13	650 000	13
85215 - Dodatki mieszkaniowe	44 339	1	92 169	2	100 000	2	120 000	2
85216 - Zasiłki stałe	174 798	4	177 407	4	192 000	4	200 000	0
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	716 075	16	796 781	17	870 000	18	870 000	18
85220 - Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	0	0	0	0	0	0	0	0
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	281 080	6	297 519	6	340 000	7	320 000	0
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	0	0	0	0	0	0	0	0
85232 - Centra Integracji Społecznej	0	0	0	0	0	0	0	0
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	0	0	0	0	0	0	0
85295 - Pozostała działalność W tym: - klub integracji społecznej, - warsztat terapii zajęciowej, - prace społecznie użyteczne, - program "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" - wkład własny gminy	194 169	4	367 489	8	260 200	5	360 000	7
85305 - Żłobki	0	0	0	0	0	0	0	0

Wyszczególnienie	2012		2013		2014 Potrzeby		2015 Potrzeby	
	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*
85306 - Kluby dziecięce	0	0	0	0	0	0	0	0
85307 - Dzienni opiekunowie	0	0	0	0	0	0	0	0
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	0	0	0	0	0	0	0	0
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	0	0	0	0	0	0	0	0
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	0	0	0	0	0	0	0	0
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	0	0	0	0	0	0	0	0
85415 - Pomoc materialna dla uczniów	0	0	0	0	0	0	0	0

* procentowy udział w wydatkach ogółem

Z Działu 10 Oceny zasobów pomocy społecznej wyszczególniono Rozdział 10.9 Budżet polityki społecznej. W rozdziale tym przedstawione są potrzeby finansowe od 2012 roku do 2015 roku na realizowanie zadań w ramach pomocy społecznej oraz procentowy udział w wydatkach ogółem. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny.

3. PROGRAMOWE DZIAŁANIA, MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.1. Misja

ZAPPEWNIENIE MIESZKAŃCOM GMINY JABŁONNA WARUNKÓW ROZWOJU OSOBISTEGO ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU POPRZEZ STWORZENIE SYSTEMU WSPARCIA UMOŻLIWIĄCEGO OSOBOM I RODZINOM PRZEZWYCIĘŻENIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH

3.2 Cele strategiczne

Problem 1.

Ewaluacja problemów społecznych, konieczność ich systematycznej identyfikacji w celu zaplanowania zintegrowanych działań w zakresie pomocy społecznej.

Cel strategiczny 1:

Systematyczna analiza istniejących problemów społecznych.

Cele szczegółowe:

- 1.1. Diagnoza potrzeb społecznych.
- 1.2. Ocena możliwości skutecznej reakcji na pojawiające się kwestie społeczne.

Kierunki działań:

1. Monitorowanie problemów społecznych przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonie.
2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zadań zleconych.
3. Informowanie co roku radnych i osoby decydujące w obszarze polityki społecznej o zaistniałych potrzebach i kwestiach społecznych.
4. Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów.
5. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się problemy społeczne.
6. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służący pozyskiwaniu środków pozabudżetowych na rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.
7. Aktywizowanie społeczności lokalnej poprzez opracowywanie i wdrażanie programów ukierunkowanych na rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.
8. Wykorzystywanie nowych metod i narzędzi pracy na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny w środowisku.

Problem 2

Dysfunkcje opiekuńczo - wychowawcze w rodzinach, które wymagają profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności, które przekładają się na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny 2:

Realizacja gminnego systemu pomocy rodzinie.

Cele szczegółowe:

2.1. Wspomaganie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych prowadzące do utrzymania dziecka w rodzinie, w szczególności:

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężeniu problemów opiekuńczo - wychowawczych poprzez odtworzenie bądź wzmocnienie ich funkcji,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,
- pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych, umożliwiających im prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem.

2.2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej:

- zagwarantowanie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków opiekuńczo - wychowawczych poprzez umieszczanie w placówkach najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub instytucjach uwzględniając indywidualną diagnozę dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej,
- reintegracja rodziny poprzez podjęcie funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez rodzinę naturalną
- dziecka, po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.

2.3. Aktywne rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie:

- objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys,
- wsparcie instytucjonalne rodziny pozostającej w kryzysie.

Kierunki działań:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo - wychowawczym w zakresie wydolności opiekuńczo - wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonce:
 - 1) z systemu pomocy społecznej,
 - 2) z systemu świadczeń rodzinnych,
 - 3) działania pozaustawowe.
3. Realizacja programu socjoterapeutycznego w Gminie Jabłonna poprzez oferowanie całodzienniej pomocy dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych m.in. poprzez właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych, koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu, prowadzenie grup wsparcia.
4. Organizowanie wycieczek letnich dzieciom z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych.
5. Systematyczna współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie gminy z istniejącymi na terenie gminy placówkami opiekuńczo - wychowawczymi, które zapewniają dzieciom organizowanie czasu wolnego, dożywianie, wspieranie rodzin w sprawowaniu ich podstawowych funkcji, uczyć poszanowania do tradycji ciągłości kulturowej.
6. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonce z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom oraz dofinansowywanie działań naprawczych prowadzonych przez szkoły, w tym dożywiania uczniów.
7. Utworzenie grup wsparcia dla młodzieży z problemami społecznymi.
8. Tworzenie na terenie gminy wsparcia dla samotnych matek.
9. Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności sprzyjających uwrażliwianiu młodzieży na potrzeby innych ludzi.
10. Realizacja istniejących oraz nowo powstałych programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.
11. Działania stymulujące osiągnięcie sukcesów przez dzieci i młodzież poprzez wdrożenie zdrowej rywalizacji w osiąganiu wyników w nauce, sporcie, rozwoju zainteresowań.

Problem 3.

Bezrobocie na terenie Gminy Jabłonna uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych grupie mieszkańców, pogłębiając ich i tak trudną sytuację materialną, która prowadzi do marginalizacji i wykluczenia społecznego całych rodzin.

Cel strategiczny 3:

3.1. Monitoring socjalny polegający na wypracowaniu form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.

3.2. Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwanie bezrobotnych, w tym szczególnie do kobiet.

3.3. Podejmowanie działań na rzecz poprawy sytuacji bytowej osób i rodzin żyjących w biedzie.

Kierunki działań:

1. Ścisła współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy oraz Gminnym Centrum Informacji w zakresie monitorowania i rozwiązywania problemu bezrobocia na terenie gminy:
 - 1) organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych, prac społecznie użytecznych,
 - 2) promowanie i organizowanie szkoleń, skierowanych dla bezrobotnych, w celu przekwalifikowania osób długotrwanie bezrobotnych.
2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwanie bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
3. Utworzenie na terenie gminy grupy wsparcia, grupy samopomocowej dla osób długotrwanie bezrobotnych, która miałaby na celu zmobilizować do aktywnego poszukiwania pracy.
4. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.

Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwanie bezrobotnych.

Problem 4

Postępujące starzenie się społeczeństwa oraz pogarszająca się sytuacja materialna osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych, skutecznie ograniczająca im samodzielny, pełny i czynny udział w życiu społecznym.

Cel strategiczny 4:

Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, zapewniającego im właściwą opiekę.

Cele szczegółowe:

- 4.1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy.
- 4.2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych osobom starszym i niepełnosprawnym,
- 4.3. Aktywizacja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych.
- 4.4. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym,
- 4.5. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności,
- 4.6. Aktywizacja osób upośledzonych i chorych psychicznie.

Kierunki działań:

1. Diagnoza potrzeb ludzi starych i niepełnosprawnych oraz dążenie do ich zaspokajania.
2. Utrzymanie osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu zamieszkania, w szczególności poprzez:
 - 1) propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
 - 2) ułatwienie kontaktu z placówkami rehabilitacyjnymi,
 - 3) uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
 - 4) rozwijanie usług opiekuńczych w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry,
 - 5) rozwój oferty kulturalnej adresowanej do osób w podeszłym wieku w celu ich aktywizacji,

- 6) podjęcie działań zmierzających do powstania Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych.
3. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym;
 - 1) budowa projektów socjalnych promujących integrację społeczną,
 - 2) organizowanie czasu wolnego w formie zajęć kulturalnych, rekreacyjnych,
 - 3) zorganizowanie usług transportowych na terenie gminy (dowóz do lekarza, urzędu itp.) dla niepełnosprawnych i starszych, mających problemy z poruszaniem się, osób na wózkach inwalidzkich,
4. Wsparcie materialne dla osób samotnych, w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych.
5. Podejmowanie działań zmierzających do systematycznej likwidacji łamania barier dla osób niepełnosprawnych ruchowo.
6. Współdziałanie z PFRON i organizacjami pozarządowymi dla skutecznego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych oraz z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Problem 5.

Uzależnienie od środków psychoaktywnych, ze szczególnym uwzględnieniem zespołu uzależnienie od alkoholu, przyczyniające się do powstania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

Cel strategiczny 5:

Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie gminy.

Cele szczegółowe:

- 5.1. Zapobieganie rozszerzaniu się skali uzależnień.
- 5.2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które występują aktualnie.
- 5.3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.

Kierunki działań:

1. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
2. Wdrożenie form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
3. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia.
4. Zorganizowanie formy pomocy lokalnej ds. narkomanii.
5. Funkcjonowanie Gminnego Punktu Konsultacyjnego.
6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. (Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Jabłonna).

Cele i kierunki działań realizowane są zgodnie z corocznymi programami, programem profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych oraz programów przeciwdziałania narkomanii, zawierających szczegółowe działania w tym zakresie .

Problem 6.

Złożoność problemów społecznych i potrzeba skoordynowanej współpracy organizacji pozarządowych z samorządami lokalnymi.

Cel strategiczny 6:

Zwiększenie efektywności działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i organizacji pozarządowych.

Cele szczegółowe:

- 6.1. Zapoznanie się z zakresem działań organizacji pozarządowych na terenie gminy.
- 6.2. Rozwój działalności wolontariatu w ośrodku.

Kierunki działań:

1. Zwiększenie dostępu do informacji o działalności organizacji pozarządowych na terenie gminy.
Realizacja zadań pomocy społecznej przy zaangażowaniu oraz współpracy organizacji pozarządowych,
2. Rozwijanie ruchu wolontarystycznego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów,
3. Propagowanie idei samopomocy, wolontariatu i społecznego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, m.in. na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży ze środowisk dysfunkcyjnych.
4. Zaangażowanie osób w wieku poprodukcyjnym w ruch wolontarystyczny.

3.3. Monitoring i wdrażanie strategii.

3.3.1. Monitoring i ewaluacja.

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależy będzie od:

- a) monitoringu i ewaluacji,
- b) budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby finansowe umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach

rocznych dłuższych lub krótszych w zależności od charakteru danego projektu. Przy tworzeniu projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczająca na ten cel. Programy będą realizowane w ramach:

- a) własnych zasobów samorządu,
- b) dotacji z budżetu Wojewody,
- c) środków unijnych.

Projekty i programy będą przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami zgodnie z przyjętymi kierunkami działań w niniejszej strategii.

Monitoring i ewaluacja strategii polega na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawiać się poprzez zmianę przepisów prawnych czy też powstawanie innych problemów społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji. Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będzie przede wszystkim aktywne działanie na poziomie lokalnym samorządu gminnego oraz wszystkich organizacji działających na terenie gminy Jabłonna.

Podsumowanie

Strategia kierunkuje działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego systemu polityki społecznej.

Celem Strategii są systemowe działania długofalowe polegające na inwestycji w kapitał ludzki, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy jakości życia i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom społecznym. Kierunki działań poszczególnych systemów zawartych w Strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

W myśl ustawy o pomocy społecznej, działania podejmowane przez ośrodki pomocy społecznej powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. Zaspokajanie wszystkich potrzeb klientów pomocy społecznej mogłoby wprowadzić ich w stan wyuczonej bezradności i pozbawić motywacji do podejmowania wysiłku związanego z wychodzeniem z bezrobocia, bezdomności, alkoholizmu i innych trudnych sytuacji życiowych.

W nowoczesnym systemie pomocy społecznej przypisuje się duże znaczenie nie tylko finansowym formom wsparcia ale również pracy socjalnej i czynnych, aktywizujących form pracy z klientem, grupą czy społecznością.

Strategia jest zatem instrumentem polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy, aktywizujące organizacje, instytucje i środowiska działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego. Oparta jest na partnerstwie lokalnym jako zasadzie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem.

Dokument został stworzony na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonie (roczne sprawozdania) oraz analizy SWOT.

Zawarte w strategii kierunki działań są otwarte i elastyczne. Podlegają okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom. Działania te wynikają ze zmieniającej się rzeczywistości społeczno ekonomicznej, pogłębiania diagnozy potrzeb oraz zmieniających się przepisów prawnych.

Bibliografia

1. Krajewski R., Mielczarek A., (2005), *Polskie Prawo Pomocy Społecznej. Zarys Problematyki*, Kutno,, Wydawnictwo Prawnicze "Leges"
2. Ł.Borkowski, R.Krajewski, S.Szymański "Komentarz do nowej ustawy o pomocy społecznej" Wydawnictwo Prawnicze Leges
3. Z.Grabusińska "Rola pracy socjalnej w aktywnej intergracji" Mazowiecki Centrum Polityki Społecznej
4. www.dashofer.pl

Odesłania:

1. Uchwała nr XXXIII/335/2013 Rady Gminy Jabłonna z dnia 26 czerwca 2013 w sprawie podjęcia działań promujących rodziny wielodzietne w gminie Jabłonna.
2. Uchwała nr XXXVI/385/2013 z dnia 23 października 2013 r. w sprawie: przyjęcia programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie Gminy Jabłonna na lata 2013 – 2015
3. Uchwała nr XLVI/475/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie: przyjęcia gminnego programu wspierania rodziny na lata 2014-2016
4. Uchwała nr III/17/2014 Rady Gminy Jabłonna z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie: przyjęcia „Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii” w Gminie Jabłonna na lata 2015 – 2016,
5. Uchwała nr III/19/2014 Rady Gminy Jabłonna z dnia 29 grudnia 2014 w sprawie przyjęcia „Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych” dla Gminy Jabłonna na rok 2015.

Zestawienie przebiegu głosowania jawnego imiennego nad uchwałą w sprawie:
uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015 –
2021,

Uchwała nr VIII/55/ 2015 z dnia 29.04.2015

Lp.	Nazwisko i imię radnego	Głosuję „za”	Głosuję „przeciw”	„Wstrzymuję się od głosu”	Uwagi
1.	Chojnacki Zenon				Nieobecny podczas głosowania
2.	Galecka Teresa	+			
3.	Grzybek Mariusz	+			
4.	Kowalik Włodzimierz	+			
5.	Krajewski Paweł	+			
6.	Krzyżanowski Adam	+			
7.	Lipińska Marta	+			
8.	Majewska Bogumiła	+			
9.	Modzelewski Witold				Nieobecny podczas głosowania
10	Nowosiński Wojciech				Nieobecny podczas sesji
11	Szymkowski Artur	+			
12	Syguła Arkadiusz	+			
13	Świątko Dorota	+			
14	Wodzyński Tomasz				Nieobecny podczas sesji
15	Zieliński Marek	+			
	Wynik głosowania	11	0	0	

Zestawienie sporządziła:
Danuta Majczak

